

เทศน์โปรดคุณแพพวง วรรณะกุล ณ วัดป่าบ้านตาด

เมื่อวันที่ ๑๓ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

สร้างธรรมให้จิตให้พอก่อนตาย

พระวัชชีบุตร ท่านเป็นบุตรแห่งชาว “วัชชี” สกุลนั้นมีลูกชายคนเดียวของพ่อแม่ บวชแล้วไปบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ที่ป่าช้า ท่านเคยมีเพื่อนฝูงที่เป็นชาววัชชีมากมายใน คราวที่ท่านเป็นฆราวาส คือนั้นท่านกำลังเดินจงกรมอยู่ในป่าช้าคนเดียว คินวันนั้นมี งานนักขัตต ประชาชนและหนุ่มสาวชาววัชชีพากันเดินมาที่ข้างป่าช้าที่ท่านพักอยู่ เขาส่ง เสียงเอ็ดตะโรไต่ยินไปถึงในป่าช้า

ขณะนั้นท่านกำลังเดินจงกรมอยู่ จึงเกิดความวิตกและน้อยใจว่าโลกเขามีความ สุขรื่นเริงกัน แต่เราอยู่ในป่าช้าซึ่งมีแต่ผีตายทั้งนั้น จึงเป็นผู้ที่ไร้ค่าหาราคามีได้ เรา อยู่ในป่าช้าคนเดียวราวกับผีดิบอยู่กับผีที่ตายแล้ว เราอยู่กับคนที่ตายแล้วทั้งนั้น โลก เขามีความสุขรื่นเริงกัน แต่เราอยู่กับคนตาย หากความสุขความรื่นเริงมิได้ ราวกับคน ตายทั้งเป็นในป่าช้า ซึ่งเป็นสถานที่อยู่ของคนทั้งหมดความหมายแล้วทั้งนั้น เราเป็นคน หากค่าหาราคามีได้ ท่านตำหนิตัวเองด้วยความโศกเศร้าเหงาหงอย และน้อยใจในขณะ นั้น

ขณะที่กำลังถูกกิเลส คือความน้อยเนื้อต่ำใจครอบงำอยู่ ก็ปรากฏเสียงเทวดาที่ ซาติปางก่อนเคยเป็นสหายกันมา ประกาศเตือนท่านอยู่บนอากาศว่า “เราไม่เห็นมี บุคคลใดซึ่งมีคุณค่ามากกว่าท่าน ที่กำลังบำเพ็ญสมณธรรมอยู่ในป่าช้าเวลานี้เลย พวกเหล่านั้นเขาส่งเสียงเป็นทำรื่นเร่บันเทิงไปตามความโง่เขลาเบาปัญญา เพราะ กิเลสครอบงำเขาต่างหาก เขาไม่ได้ไปด้วยอรรถด้วยธรรม ด้วยความรู้ความฉลาด ที่จะ ยังตนให้พ้นจากทุกข์เหมือนท่าน ซึ่งกำลังจะเป็นปราชญ์อยู่แล้วด้วยการสิ้นกิเลส เพราะ ความ پاکเพียรตามธรรมของพระพุทธเจ้า ขอท่านจงภาคภูมิใจในความเป็นอยู่ และ ความ پاکเพียรของท่านเถิด เรานุโมทนากับท่านเป็นอย่างยิ่งที่เป็นมนุษย์ฉลาด สามารถปลีกตนออกจากโลกอันเต็มไปด้วยความเคลื่อนไหวกลั่นวุ่นวาย มาบำเพ็ญสมณ ธรรม เพื่อเอาตัวรอดเป็นยอดคน พ้นทุกข์ไปแต่ผู้เดียว

การสั่งสม “วิญญูะ ความหมั่นเวียนเปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับเรื่องความเกิด ความ ตาย ช้ำ ๆ ซาก ๆ ไม่มีวันเลิกแล้วนั้น เป็นทางเดินของคนโง่ซึ่งหาทางไปไม่ได้ เดินกัน ต่างหาก ซึ่งมีใช้ทางอันประเสริฐเลิศเลออะไรเลย ส่วนท่านกำลังดำเนินตามเส้นทาง ของท่านผู้เห็นภัยในความทุกข์ ทำไมท่านจึงไปชมเชยผู้กำลังหลงอยู่ในความทุกข์อย่าง

นั่นเล่า” “การทำคามเพียร เพื่อสมณธรรมให้จิตใจได้รับความสงบ เห็นโทษเห็นภัยใน
ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นความชอบธรรมแล้ว ที่ท่านกำลังดำเนินอยู่เวลานี้ จะมีใคร
เล่าเป็นผู้มีจิตใจสูงส่ง เสาะแสวงหาความหลุดพ้นอย่างท่านนี้ ท่านควรจะยินดีในการ
บำเพ็ญของท่าน เพราะทำให้ท่านเป็นผู้มีคุณค่ามากในการที่ท่านบำเพ็ญอยู่เช่นนี้”

พระวัชชีบุตร กลับได้สติทันที เมื่อถูกเทวดาเตือนเช่นนั้น แล้วบำเพ็ญธรรมต่อ
ไปด้วยความห้าวหาญตลอดคืน ปรากฏว่าท่านได้บรรลุถึงที่สุดแห่งธรรมในคืนวันนั้น

นี่ก็แสดงว่า จิตของท่านเป็นไปอย่างรวดเร็ว เรื่องท่านเป็นอย่างนี้เอง ที่กิเลสมัน
มากระชิบหลอกท่านว่า การทำอย่างนั้นดี การทำอย่างนี้ไม่ดี แต่ฝ่ายธรรมที่เป็นวาสนา
บารมีของท่าน หากช่วยบันดาลให้มีเทวดามาเตือนสติให้รู้สึกตัว กลับบำเพ็ญเพียร
อย่างกล้าหาญ จนได้บรรลุธรรมในคืนนั้น

นี่เรื่องของพระวัชชีบุตร เป็นลูกชายคนเดียวของเศรษฐีสกุลนั้น ซึ่งมีสมบัติเงิน
ทองมากมาย เวลากิเลสมันกล่อม มันก็กล่อมได้อย่างสนิท ดังที่รู้ๆ กันอยู่นั้นแล เรื่อง
ของกิเลสต้องเป็นเช่นนั้นเรื่อยมาไม่เคยเป็นอื่น คือ เชื้อๆ ซ้ำๆ เหมือนพวกเราเลยมัน
ฉลาดแหลมคมมาก ท่านต้องอาศัยคติธรรมที่เทวดามาช่วยชี้แจงให้เห็นโทษเห็นภัย
เห็นคุณเห็นประโยชน์ทั้งสองด้านด้วยความเข้าใจซาบซึ้ง และบำเพ็ญธรรมต่อไปจนได้
บรรลุถึงธรรมสุดยอด

รู้สึกว่าเป็นประเภท “ชิปปาภิญญา รู้ได้อย่างรวดเร็ว” นี่ถ้าจิตของท่านมี
ภูมิธรรมสูงละเอียดมาก่อนเหตุการณ์นี้อยู่แล้ว และสมควรจะได้บรรลุธรรมในคืนวัน
นั้นโดยลำพัง ท่านก็ไม่ควรจะวิตกวิจารณ์ไปในทางต่ำอย่างนั้น จึงแน่ใจว่า ภูมิธรรมใน
จิตตภาวนาท่านยังไม่มีในเวลานั้น มีแต่ภูมิวาสนาบารมีที่เคยบำเพ็ญมาแต่อดีตชาติ

ความวิตกวิจารณ์อย่างนั้น หมายถึงจิตที่ยังไม่มีภูมิรู้ ยังไม่พ้นจากสิ่งเหล่านี้ไป
ท่านจึงต้องดำเนินที่กำลงบ่าเพ็ญในทางที่ชอบ แต่เมื่อได้สติแล้ว ท่านก็จะพิจารณา
เห็นโทษแห่งความเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว จึงคิดว่าท่านมีนิสัยวาสนามาตั้งเดิมที่ควรแก่
การบรรลุธรรม ยังไม่ใช่ภูมิธรรมที่ท่านบำเพ็ญได้ในขณะที่เป็นเพศสมณะ จึงมีวิตกใน
ทางโลกๆ ได้เป็นธรรมดา

การอยู่ในสถานที่อันเหมาะสมแก่การบำเพ็ญธรรมนั้น เป็นความชอบยิ่ง

พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้ไปอยู่ในป่าช้า เพื่อเป็นเครื่องเตือนสติ และเทียบกัน
ระหว่างคนที่ตายแล้วกับคนที่กำลังเป็นอยู่ได้ดี เช่นเทียบว่าเราที่ยังไม่ตายกับเขาที่ตาย
แล้วเป็นอย่างไร เป็นต้น

จิตเมื่อได้อยู่ในสถานที่เช่นนั้น ย่อมไม่เกิดความเพลิดเพลิน ทั้งจะเป็นความ
สลดสังเวชในความ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ของเขาของเราได้ดี จิตจะมีทางออกจากกองทุกข์

ได้เร็วผิดกับที่ธรรมดาทั่วไป และมีความยับยั้งชั่งตวง และใคร่ครวญในธรรมทั้งหลาย โดยสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นทางออกโดยชอบธรรม ท่านจึงสอนให้อยู่ในป่าช้า เนื่องจากจิตเวลาไปอยู่สถานที่หนึ่งเป็นอย่างหนึ่ง ไปอยู่อีกที่หนึ่งเป็นอีกอย่างหนึ่ง เกี่ยวกับสิ่งที่เกี่ยวข้องหรือสิ่งแวดล้อมต่างกัน

การไปอยู่ในสถานที่เปลี่ยว ๆ ก็ไม่ทราบจะไปคิดหากิเลสตัณหาอาสวะ ซึ่งเปรียบเหมือนยักษ์เหมือนผีกันทำไม ในป่าเปลี่ยว ๆ มีสิ่งบังคับให้ระมัดระวังตัวหลายด้านอยู่ตลอดเวลา แล้วใครจะไปมีโอกาสคิดสิ่งสมกิเลสขึ้นมาเล่า นอกจากจะพิจารณาโดยธรรมเพื่อถอดถอนกิเลสของตัวออกไปโดยลำดับเท่านั้น ท่านจึงสอนให้ไปอยู่ที่เขื่อนนั้นเพื่อเป็นความไม่ประมาทอนใจ ประคองความเพียรดี จิตใจก้าวหน้า ทั้งนี้จะเห็นได้ด้วยตัวเองที่บำเพ็ญสมณธรรมอยู่กับหมู่เพื่อน ในที่ที่มีเพื่อนฝูงหรือในที่ที่ไม่น่ากลัว ถึงจะมีความเพียรดีจิตมีพื้นฐานอยู่แล้วก็ตาม ความเพียรก็ไม่คืบหน้าไปอย่างรวดเร็ว ไม่เหมือนไปอยู่ในสถานที่เปลี่ยว ๆ ใจรู้สึกมีความอึดอาดเนือยนายพิกล

ขณะที่อยู่กับเพื่อนฝูงมาก ๆ ในสถานที่ที่ไม่ต้องระมัดระวังอะไร เป็นสถานที่ปลอดภัยจากสัตว์ร้ายต่าง ๆ มีเสื่อ เป็นต้น การบำเพ็ญก็เป็นไปอย่างเชื่องช้า แต่พอก้าวเข้าไปอยู่ในสถานที่ที่ต้องระมัดระวังทั้งวันทั้งคืน ใจเป็นความเพียรประจำอยู่ตลอดเวลา แม้กลางวันก็มีสติระมัดระวังอยู่เสมอ ยิ่งกลางคืนด้วยแล้ว จิตยิ่งตั้งท่าตั้งทางระมัดระวังมาก คือระวังอยู่ในตัวในใจ ไม่ให้จิตเผลอไปคิดเรื่องอะไร ๆ แม้คิดเรื่องเสื่อ ทั้ง ๆ ที่เสื่อไม่มีในเวลานั้น ความคิดเช่นนี้ก็เป็นภัยแก่ตัวแล้ว คือความคิดนั้นเขย่าเราให้สะดุ้งหวาดกลัวขึ้นมาให้เป็นทุกข์ และเป็นการสั่งสมกิเลส คือความกลัวขึ้นมา แล้วก็ส่งผลให้เกิดความทุกข์อันเนื่องมาจากความกลัวนั้น เพราะฉะนั้นความคิดในแง่ต่าง ๆ ที่เป็นภัยแก่ตัว จึงต้องรีบแก้ไขในขณะนั้น ๆ ไม่ปล่อยให้ใจเร่ร้อนไปตามความคิดที่เห็นว่าเป็นภัย ซึ่งเป็นเหตุให้ก่อความวุ่นวายให้แก่ใจตัวเองจนหาทางสงบสุขไม่ได้

ส่วนมากผู้ไปอยู่ในป่าในเขาเช่นนั้นได้ ต้องเป็นผู้ที่ได้พิจารณาตัวเองพอสมควรว่าจะไม่ถอยหลัง ถ้ายังมีความขยาดครั่นคร้ามต่อภัยอยู่ก็ไม่กล้าไป ต้องเป็นผู้ตัดสินใจตัวเองอย่างเด็ดเดี่ยวแล้วว่า “เป็นก็เป็น ตายก็ตาย” แล้วตัดสินใจลงไปอย่างเด็ดขาดไม่ลังเลสงสัย เมื่อไปแล้วเจตนาเดิมกับการที่อยู่นั้นต้องเป็นอันเดียวกัน คือคงเส้นคงวาไม่หวั่นไหว โดยทำความเข้าใจกับตัวเองว่า “ก็เรามาแล้วด้วยความเสียสละ ทำไมไม่อยู่ด้วยความเสียสละ จะหวงอะไร ? จะเสียตายอะไร เวลาอยู่นั้นก็ได้พิจารณาแล้วว่าร่างกายอันนี้ ชีวิตอันนี้ เป็นของไม่มีค่าสาระแก่นสารใด ๆ กล้าเสียสละได้ จนถึงเข้ามาอยู่ในสถานที่นี้ เมื่อก้าวเข้ามาอยู่ในสถานที่นี้แล้วร่างกายจิตใจนี้ก็กลับมีคุณค่ามากเชียว

หรือ ถึงต้องรักต้องสวามิภักดิ์ยอมเสียสละเล่า ความจริงคือร่างกายและจิตใจอันแก่นี้แล เหตุใดจึงเสียสละไม่ได้ อยู่โน้นก็มีความตาย อยู่นี้ก็มีความตาย ไปอยู่ในสถานที่ใด ๆ ก็ มีความตายเท่ากัน จะคิดกลัวตายเพื่ออะไรอีก นี่คืออุบายสอนตัวเอง “อะไรอยากกิน ก็ กินไปซี เพราะเขากินก็อิ่มท้องเขาไปวันหนึ่ง แล้วก็ตายในวันต่อไป เราตายในวันนี้ เขาก็จะตายในวันหน้า ความตายมีเสมอกัน ขอให้ตายอยู่ในสนามรบ คือสงครามระหว่าง กิเลสกับธรรมเถิด ให้ได้ชัยชนะ อย่าได้ปลั่งพลาดท้อถอยเลย ตายก็ตายอย่างนักรบ คือตายในสงครามไม่หวั่นไหว”

เมื่อได้พร่ำสอนจิตเราอยู่ทุกกระยะที่จะคิดออกไปนอกกลุ่มนอกรทาง ให้เกิดความ กลัวขึ้นมาอยู่แล้ว จิตก็ไม่กล้าจะคิด เพราะสติคอยบังคับบัญชาอยู่เสมอ นั่นแลคือ ความเพียร

เมื่อความเพียรเป็นอยู่ด้วยสติ ด้วยปัญญา ระมัดระวังตัวอยู่ จิตของผู้นั้นย่อม ก้าวไปสู่ความสงบได้ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยสงบก็สงบได้อย่างประจักษ์ใจ ซึ่งไม่ต้องไปถามใคร เลย เพราะขณะจิตสงบนั้นเป็นความไม่ก่อกวนตัวเอง เรื่องอะไรก็หายหมด เรื่องกลัวก็ หาย มีแต่ความรู้ล้วน ๆ ที่เด่นอยู่ด้วยความเที่ยงตรงของจิต ขณะนั้นเป็นความสุขความ สบายปราศจากความวุ่นวาย และสิ่งก่อกวนต่าง ๆ โดยสิ้นเชิง เหลือแต่ความรู้ล้วน ๆ ที่ เต้นอยู่ด้วยความเที่ยงตรงของจิต ขณะนั้นเป็นความสุขความสบาย ปราศจากความวุ่น วายและสิ่งก่อกวนต่าง ๆ โดยสิ้นเชิง เหลือแต่ความรู้ล้วน ๆ กับความสบาย นี่คือ ผล แห่งความระมัดระวังความคิดปรุงที่ออกไปนอกกลุ่มนอกรทาง ด้วยสติปัญญาที่คิดอ่าน ไตร่ตรองหักห้ามใจ ทำความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ด้วยสติ คิดออกมาประเภทใด สติคอย รับรู้ ปัญญาที่คอยตัดฟันคอยหักห้ามด้วยเหตุผล จิตจะเหนือเหตุผลไปไม่ได้ ย่อมจะ ก้าวเข้าสู่ความสงบได้อย่างสบาย ๆ หายห่วง

เมื่อจิตได้ก้าวเข้าสู่ความสงบด้วยเหตุผลอันเหมาะสมแล้ว จะอยู่ในที่เช่นไร ก็ อยู่ได้ทั้งนั้น ไม่ได้ถือว่าที่นี่เป็นภัย ที่นี่มีเสียมมีช้าง ที่ว่ามีอะไรหรือสัตว์ร้ายต่าง ๆ นั้น ก็ คือความคิดปรุงของตัวที่คอยหลอกตัวเท่านั้น แม้จะเป็นความจริงที่จะมีอันตรายก็ตาย ไปซี อยู่เฉย ๆ เราก็จะตายอยู่แล้วเมื่อถึงกาลเวลา มันจะตายเวลานี้ก็ถึงกาลของมันที่ เหมาะสมกันอยู่แล้ว เราจะไปกั้นทางหักห้ามมันทำไม เรื่องความตายเป็นคติธรรมดา จะตายในทางจงกรมนี้ก็ตายซิเมื่อถึงกาลแล้ว เมื่อยังไม่ถึงกาลมันก็ยังไมตาย จะตายอยู่ ในร่มไม้ชายเขาที่ไหนก็ตายเถิด เมื่อถึงกาลแล้วไม่ต้องกลัว จะไปตัดค่านคติธรรมดาที่ เคยมีมาตั้งเดิมอย่างไรอีก จะรอตายวันพรุ่งนี้ เมื่อถึงวันพรุ่งนี้ขึ้นมาแล้ว จะเอาอะไรมา ตัดค่านก็ค่านไม่ได้ มันก็ต้องตายอยู่แน่นอน เพราะตัวเรามันเป็น “ก้อนตาย” นี่เป็น อุบายวิธีหักห้าม ปราบปรามใจของตน ไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกรทาง เพื่อสั่งสมกิเลสขึ้นมา

เวลาไปเดินจงกรมนั่งสมาธิภาวนาในป่า เราก็ไปเพื่อถอดถอนกิเลส ไม่ใช่ไปสั่งสมกิเลส คือความหวาดกลัวเป็นต้น ขึ้นมาเผาจนจิตใจ ซึ่งผิดความหมายของธรรมที่สอนเพื่อแก้กิเลส

พระอรุณคกรรมฐานที่มุ่งต่อแดนพันทุกข์ ท่านปฏิบัติเพื่อเห็นคุณค่าแห่งการชำระแห่งการตัดแปลง แห่งการฝึกฝนทรมาณตนจริง ๆ ท่านจึงไม่สะทกสะท้านในการที่จะไปอยู่ในสถานที่ใดก็ตาม ขอให้เป็นที่เหมาะสมต่อการประกอบความเพียรเท่านั้น เป็นที่พอใจท่าน ความสุข ความอดอยาก ขาดแคลนทางร่างกาย ท่านไม่ถือเป็นเรื่องจำเป็นยิ่งกว่าการบำเพ็ญสมณธรรมด้วยความสะดวกสบายใจ ธรรมจึงมีความเจริญขึ้นภายในใจเรื่อย ๆ

คำว่า “ธรรม” ส่วนผล ก็คือความสงบร่มเย็น เป็นต้น ส่วนเหตุ คืออุบายแยกกายต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องประหารกิเลส ได้แก่ สติ ปัญญา นี้แล ซึ่งทำงานแก้กิเลสฆ่ากิเลสไปเรื่อย ๆ ทำให้รู้เห็นสิ่งต่าง ๆ ภายในใจที่ไม่เคยรู้เคยเห็นมาแต่ก่อน

การภาวนาอยู่ในสถานที่ธรรมดาเป็นอย่างหนึ่ง จิตใจมักเฉื่อยชา ไม่ค่อยมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นในธรรมทั้งหลาย พอก้าวเข้าไปอยู่ในที่เช่นนั้น ความรู้ความเห็นที่แปลกประหลาดมักปรากฏขึ้นเรื่อย ๆ อุบายต่าง ๆ ของปัญญาที่จะเกิดขึ้นมาส่งเสริมให้ทันกับกลมายาของกิเลสก็เกิดขึ้นเรื่อย ๆ สติก็ต่อเนื่องกันเป็นลำดับลำดับ กิเลสค่อย ๆ หมอบลงไปเป็นลำดับ พอกิเลสหมอบเท่านั้นใจก็เย็น พอกิเลสออกพลุกพล่านใจต้องรุ่มร้อน เพราะพลุกพล่านหาเหตุเพื่อทำลายใจนี้แล

คำว่า “กิเลส” กิเลสมันต้องหาเหตุ นำความทุกข์ร้อนเข้ามาใส่ใจเสมอ ถ้าปล่อยให้กิเลสพลุกพล่านมากเพียงใด ก็แสดงว่าปล่อยให้กิเลสออกไปกอบโกยเอาความทุกข์เข้ามาเผาจนตนเองให้ร้อนมากขึ้นเพียงนั้น ทั้ง ๆ ที่ไม่มีกองไฟอยู่ในหัวใจ แต่ใจก็ร้อนยิ่งกว่าไฟ เพราะไฟของกิเลสร้อนยิ่งกว่าไฟใด ๆ ทั้งสิ้น

ฉะนั้นจึงต้องระมัดระวังไม่ให้มีไฟ คือกิเลสลุกลามขึ้นมา เมื่อฝึกฝนทรมาณใจไม่ลดละท้อถอยโดยสม่ำเสมอ ใจก็กลายเป็นความเคยชินขึ้นมา สติที่ตั้งก็มีขึ้น ไปอยู่ในที่เช่นไรสติก็มีไปเรื่อย ๆ ความเย็นใจนั้น ไม่มีอะไรที่จะเย็นยิ่งกว่าใจสงบ

ใจสงบในขณะใด ย่อมแสดงความเย็นให้เห็นประจักษ์ ใจที่เย็นตามฐานะของตนที่มีพื้นเพอันดีอยู่แล้ว เพราะอำนาจแห่งสมาธิที่สงบหลายครั้งหลายหน จนกลายเป็นการสร้างฐานมั่นคงขึ้นมานั้น ย่อมเป็นความสุขอันละเอียดอ่อนอยู่ประจำใจ ทั้งที่ใจไม่ได้รวมลงเป็นสมาธิด้วยการภาวนาเหมือนขั้นเริ่มแรก

เมื่อถอยออกพิจารณาทางด้านปัญญา ก็สามารถแยกแยะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายลงในกอง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ได้ ตลอดถึงภายนอก เช่น ต้นไม้ ภูเขา ก็แยกแยะออก

ให้เห็นเป็น “ไตรลักษณ์” ได้เช่นเดียวกับส่วนภายใน พิจารณาประสานกันไปทั้งภายในภายนอก เช่น จำพวกสัตว์ พวกเสือ เป็นต้น ก็เป็นธาตุเป็นขันธ เป็นสภาวะธรรมอันหนึ่ง ๆ เช่นเดียวกับธาตุขันธของเราจะไปกับแล้วไปเกรงกันหาอะไรไม่เข้าเรื่อง หาเหตุหาผลไม่ได้ ไร้สารคุณของผู้แสวงธรรมเพื่อความพ้นทุกข์ นำอภัยสัตว์ป่าเขาที่อยู่กันไม่ได้ไม่กลัวแบบพระกรรมฐานปลอม

เหล่านี้คืออุบายสติปัญญาของผู้แสวงธรรมฆ่ากิเลส ไม่ใช่อุบายกิเลสสังหารธรรม สังหารพระอุดมกรรมฐานปลอม เพราะหลงกลมายาของกิเลส เช่น ความกลัว เสือ กลัวตาย เป็นต้น

พระพุทธองค์ทรงสอนพระผู้เริ่มบวชว่า “รุกขมูลเสนาสน” เป็นต้น ท่านไล่เข้าไปอยู่บำเพ็ญธรรมในป่าในเขา อยู่ตามร่มไม้ ชายป่า ชายเขา ที่ไหนก็ได้ ที่เป็นความสะดวกในการบำเพ็ญสมณธรรม อันเป็นสถานที่ฆ่ากิเลสภายในใจ กระทั่งไม่มีกิเลสตัวใดเหลือลลอลอยู่ภายในใจเลย เพราะสถานที่เช่นนั้น

แต่ระวัง! แต่อย่าไปอยู่แบบผู้ขึ้นเขียงให้กิเลส คือความสะดุ้งกลัวตัวสั้น ไม่เป็นอันภวานาสับย้าแหลกก็แล้วกัน! อุบายแห่งธรรมต่างๆ ที่ท่านสอนสอนเพื่อฆ่ากิเลสทำลายกิเลสภายในใจให้สิ้นไปทั้งนั้น ไม่ได้สอนเพื่อให้กิเลสฆ่าคน ฆ่าพระ ในสถานที่และอิริยาบถต่างๆ ไว้เลย แต่พวกเรามากจะเป็นกันทำนองนี้ โดยที่เจ้าตัวก็ไม่ว่าเป็น

“ธรรม” แทนที่จะเป็นเครื่องแก้กิเลส จึงมักกลายมาเป็นเครื่องมือของกิเลสและสังสมกิเลสไปเสีย เพราะหัวใจมีกิเลส กิเลสจึงมีอำนาจที่จะจุดลากธรรมเข้ามาเป็นกิเลสได้

ฉะนั้นจึงขอเน้นความจริงให้ท่านผู้ฟังทั้งหลายทราบไว้อย่างถึงใจว่า ไม่ว่าจะสมัยไหนสมัยนี้ “ธรรม” คือ “ธรรมร้อยเปอร์เซ็นต์” อยู่เรื่อยมาและเรื่อยไป ผู้ปฏิบัติตามหลักธรรมจึงสามารถแก้กิเลสได้โดยลำดับๆ ไม่สงสัย นับตั้งแต่ครั้งพุทธกาลมาจนกระทั่งปัจจุบันไม่เป็นอื่น กิเลสทุกประเภทยอมหรือกลัวแต่ธรรมเท่านั้น นอกจากธรรมแล้วกิเลสไม่กลัวอะไร กิเลสครอบโลกธาตุอย่างสง่าผ่าเผย ไม่กลัวอะไร! กลัวแต่ธรรมอย่างเดียว

“ธรรม” คืออะไร? คือ วิริยธรรม ขันติธรรม วิริยะ คือความเพียร ขันติ คือความอดทน สติธรรม ปัญญาธรรมหนุนกันเข้าไป กิเลสอยู่ที่ตรงไหน จงนำเครื่องมือเหล่านี้ หรือธรรมเหล่านี้หนุนตัวเข้าไปตรงนั้น กิเลสขยับขยายออกไป ธรรมไล่ส่งออกไปเรื่อยๆ จนกระทั่งไม่มีกิเลสตัวใดเหลืออยู่ แม้พ่อแม่ ปู่ย่าตายายของกิเลส ที่เคยเข้า

มาตั้งรากตั้งฐาน ตั้งโคตรตั้งแซ่ อยู่ในหัวใจเรามากมายเพียงไร ก็สู้วิริยธรรม ชั้นดิ
 ธรรม สติธรรม ปัญญาธรรมไปไม่ได้ ธรรมเหล่านี้กวาดล้างไปหมด คือกวาดล้างผู้ก่อ
 การร้ายซึ่งมีอยู่ภายในใจ และก่อความสงบอยู่ตลอดเวลา

ผู้ก่อการร้าย ยุ่นั้น ยั่วนี้ แหย่นั้น หลอกหลอนเราให้หลงกลของมันอยู่ตลอด
 เวลา ถ้าธรรมชาตินี้มีอยู่ในหัวใจใด หัวใจนั้นจะหาความสงบร่มเย็นไม่ได้เลย เหมือน
 เชื้อโรคที่ซ่อนไซร่างกายให้หาความปกติสุขไม่ได้นั่นเอง ปราชญ์ท่านจึงถือว่า กิเลสทุก
 ประเภทเป็นภัยต่อจิตใจมาแต่ไหนแต่ไร

นักปราชญ์ที่กล้าหาญไม่รู้เรื่องรู้อ่าว ไม่เข้าท่าเข้าที ไม่รู้จักเป็นจักตาย ก็คือพวก
 เรา จึงต้องแบกหามโทษทุกข์อยู่ตลอดเวลา แล้วยังพากันอาจหาญต่อกิเลส ส่งเสริม
 กิเลสอย่างออกหน้าออกตาไม่ละอายปราชญ์ท่านบ้างเลย ไปอยู่ที่ไหนก็บ่นว่าทุกข์ จะไม่
 บ่นยังงี้ ก็เราเป็นผู้เสาะแสวงหาทุกข์กันทั้งวันทั้งคืน ยืน เดิน นั่ง นอน ด้วยการสั่งสม
 กิเลส อันเป็นเหตุต้นเพลิงกันทั้งนั้น

เมื่อกิเลสเกิดขึ้น เพิ่มขึ้น และสร้างบ้านเรือนบนหัวใจเรา จนเกิดความทุกข์ขึ้น
 มาอย่างเด่นชัดแทบยกไม่ไหวแล้ว ก็บ่นกันว่าเป็นทุกข์เป็นร้อน แม้น้ำมันก็ไม่กลัวถ้า
 ไม่ทำลายมัน ถ้ากิเลสเป็นเหมือนดั่งวัตถุแล้ว โลกนี้โลกไหนก็ไม่มีที่เหยียบย่างไปได้
 เลย เพราะมันอัดแน่นไปด้วยกิเลสของคนและสัตว์

พระอรหันต์ท่านบำเพ็ญเพียรเพื่อความ เป็นพระอรหันต์นะ ท่านมีความเพียร
 แก่กล้าสามารถขนาดไหน ท่านจึงเอื้อมถึงภูมินั้นได้ ทั้งนี้ท่านต้องเป็นนักบวชจริง ๆ
 เห็นคุณธรรมตาอยู่มาก ต่างองค์ก็มีความเพียรสมเหตุสมผล ความเพียรมีมาก กิเลส
 ก็ตายไปเรื่อย ๆ ตามทางจกกรม สถานที่นั่งที่นอนมีแต่ป่าช้าของกิเลส ที่ท่านฟาดฟัน
 หั่นแหลกกันอยู่เป็นลำดับไม่ลดละความเพียร เพราะสติอันเป็นความพากเพียรนี้
 ทำงานอยู่ตลอดเวลา ยืนอยู่ท่านก็ทำ เดินอยู่ท่านก็ทำ นั่งอยู่ท่านก็ทำ เข้าไปเดินจกกรม
 อยู่ท่านก็ฆ่ากิเลส นอนอยู่ท่านก็ฆ่ากิเลส เว้นแต่เวลาหลับเท่านั้น แม้แต่เวลาชบนั้นอยู่
 ท่านก็ฆ่ากิเลสด้วยสติปัญญาซึ่งทำงานอยู่ตลอดเวลา ในอิริยาบถต่าง ๆ เป็นอิริยาบถ
 ของนักบวชเพื่อฆ่าแต่กิเลสอาสวะทั้งนั้น ไม่ได้นั่งสั่งสมกิเลส ยืนสั่งสมกิเลส นอนสั่งสม
 กิเลส แม้ขณะกำลังเดินจกกรมอยู่ ก็สั่งสมกิเลสเหมือนอย่างพวกเรา เพราะความไม่มี
 สติมันผิดกันแบบนี้!

เดินจกกรม แยะ ๆ สามสี่ก้าวพลีแล้ว ง่วงนอนแล้วนี่ นอนเสียดีกว่า มันดีกว่า
 ยังงี้? ก็เคยดีกว่าด้วยการนอนแบบตายแต่หัวค่ำ ตลอดตะวันโพล่เป็นเวลานานแล้วถึง
 ฟื้นตัวขึ้นมา ก็ไม่เห็นเป็นทำเป็นทาง นี่แหละ “ดีกว่า” ไม่เป็นทำเป็นทาง คือพวกเรานี้
 แล นั่งภาวนาไม่กินาที่ “โหย เหนื่อยแล้วนอนดีกว่า” มันดีกว่าอะไร ? แพลไม่ออก

มันศัพท์กลับ นี่คือ “พวกดีกว่า” แต่ไม่เห็นดีอะไรพอได้ชมเชยบ้างเลย นี่ได้แก่พวกเรามันดีแต่ชื่อ ดีแต่เรื่องของกิเลส เรื่องของธรรมไม่ดี แล้วจะเอาไปเทียบกับครั้งพุทธกาล

ว่า “ท่าน...นั้น บรรลุที่นั่น ฟังเทศน์ฟังธรรม ก็ได้บรรลุมรรคผลนิพพาน เราฟังแทบล้มแทบตาย เรียนแทบล้มแทบตาย ปฏิบัติแทบล้มแทบตายไม่เห็นดีอะไร!” มันขนาดไหนก็ไม่รู้ คำว่า “แทบล้มแทบตาย” นะ เออะอะก็ “แทบล้ม” นอกจากล้มลงบนหมอน “แทบตาย” ก็ตายลงบนหมอนเท่านั้นเอง มันยังมองไม่เห็นความที่ “ลำบากลำบาก” จริงๆ อย่างที่ว่า ดังพระพุทธเจ้าและสาวกท่านดำเนินมา

ถ้าหากทำ “แบบแทบล้มแทบตาย” ด้วยความถูกต้องดีงามจริงๆ ชอบธรรมจริงๆ อย่างท่านนั้น กิเลสมันจะทนอยู่ได้หรือ เพราะกิเลสก็เป็นประเภทเดียวกันกับครั้งพุทธกาล ธรรมที่นำมาประหัตประหารกิเลส ก็คือสติ ปัญญา ศรัทธา ความเพียรเหมือนกัน หากธรรมเหล่านี้มีกำลังเพียงพอ กิเลสจะต้านทานได้อย่างไร มันจะต้องล่มจมฉิบหายไปเช่นเดียวกับในครั้งพุทธกาล

แต่ที่เราเพียงแต่เหยาะเหยอะ เพียงแต่แห่ๆ มัน พอมันตื่นขึ้นมาตวาดเอา “เหนื่อยแล้วนะ ไม่เป็นท่านแล้วนี่!” “เราพักผ่อนเสียหน่อยเถอะพอให้สบาย นอนดีกว่า!” นี่มันตวาดเราให้แผ่นออกจากความเพียรเสีย เหลือแต่เรื่องกิเลสค้นหาอาสวะอยู่รอบตัว และรอบเขตจักรวาล จนไม่อาจคำนึงคำนวณได้

พอได้สติขึ้นมา “โธ้ย ! นี่ นั่งภาวนามานานแสนนานไม่เห็นดีเรื่องอะไร ครั้งพุทธกาลท่านภาวนาได้อรหัตได้ธรรมจนบรรลุมรรคผลนิพพาน เรายังภาวนาแทบตายมันไม่เห็นดีอะไร” ก็คิดยุ่งจนแทบตาย ปล่อยจิตส่งไปโน่นไปนี่จนจะเป็นบ้า ไม่เคยได้ยินว่าเราฆ่ากิเลสจนแทบตาย แล้วมันจะได้อะไรเล่า เพราะเหตุไม่ตรงกับความจริง ผลจะตรงกับความจริงได้อย่างไร เหตุตรงกับความจริง ก็ดังที่ท่านพาดำเนินมา สติก็มีดังท่าน ปัญญาที่ขุดค้นกิเลสประเภทต่างๆ มีความแยกค้ายันกับมายาของกิเลส กิเลสจะต้องหลุดลอยไปโดยไม่ต้องสงสัย

การทำที่ควรแก่เหตุเป็นอย่างนี้ ผลก็เป็นที่พึงพอใจเกิดขึ้นโดยลำดับ อะไรที่จะแก้อากยิ่งกว่าแก้กิเลสไม่มี ฆ่ายากที่สุดก็คือฆ่ากิเลส มันไม่ได้ตายง่าย ๆ มันเหนียวแน่นแก่นกิเลส จริงๆ ! เพราะฉะนั้นจึงต้องใช้ประโยค “พยายามอย่างถึงที่ถึงฐานให้ทันและเหนือกิเลส ไม่อ่อนข้อต่อรองกับมันพอให้มันได้ใจ และป็นขึ้นบนหัวใจเร่อีก” การทำความเพียรนั้นต้องทุ่มเทกัน จนบางครั้งต้องมอบชีวิตจิตใจลงไปเพื่อแลกกับธรรม

จะตายก็ตายเถอะ ถึงเวลาที่จะสู้กันแล้ว เอ้า ตายเป็นตาย ไม่ตายก็ให้รู้ ไม่ตายให้ชนะ ให้ทราบกันในแฉกรบนี้ จิตเมื่อได้ทุ่มเทลงถึงขนาดนั้นแล้ว กิเลสมันอ่อนข้ออย่างเห็นได้ชัด สิ่งที่ไม่เคยรู้ก็รู้ขึ้นมา สิ่งที่ยังไม่รู้ซึ่งไม่เคยรู้เคยเห็น ก็ปรากฏขึ้นมาเรื่อย ๆ ในขณะนั้น

ธรรมอัครธรรมตามนั้นก็ปรากฏขึ้นเรื่อย ๆ บนเวทีการต่อสู้ เพราะสติปัญญาทันกับเหตุการณ์ควรแก่การฆ่ากิเลสได้โดยชอบธรรม กิเลสค่อยหลุดลอยไป ๆ ความสว่างกระจ่างแจ้งปรากฏขึ้นมา ใจมีความผาสุก รื่นเริงตามขั้นของธรรมที่ปรากฏเป็นพัก ๆ ไม่ขาดสาย จนกลายเป็นความอัครธรรมขึ้นมาในตน ความอัครธรรมจะไม่เกิดขึ้นได้อย่างไร เมื่อถึงกาลเวลาและเหตุผลที่ควรเกิด ต้องเกิดให้ได้ชมไม่สงสัย เพราะความเพียรกล้า สติปัญญาทันกับเหตุการณ์ที่กิเลสแสดงขึ้นมา

ธรรมประเภทต่าง ๆ ต้องปรากฏเมื่อเหตุผลเพียงพอกันแล้ว ไม่ว่าจะครั้งพุทธกาล ไม่ว่าจะครั้งนี้ไม่ว่าครั้งไหน ธรรมก็คือธรรมอันเดียวกัน จากพระพุทธเจ้าพระองค์เดียวกัน ตรัสไว้แล้วด้วยความชอบธรรมอย่างเดียวกัน กิเลสที่เป็นตัวต้านทานธรรมทั้งหลาย ก็มีประเภทเดียวกัน

เมื่อนำธรรมเข้ามาแก้หรือถอดถอน ให้พอแก่เหตุแก่ผลกันแล้ว ทำไมกิเลสจะไม่ตาย จะไม่สลายเพราะถูกทำลาย ต้องฉิบหายไปอย่างแน่นอนไม่สงสัย ไม่เช่นนั้นความแม่นยำแห่ง “สวากขาตธรรม” ที่ตรัสไว้ชอบแล้วก็ไม่มีความหมาย และไม่เรียกว่า “นียยานิกธรรม” เครื่องนำผู้ปฏิบัติให้ถึงความพ้นทุกข์ไปได้โดยลำดับ จนพ้นทุกข์ไปโดยสิ้นเชิงได้

จะมีความสงสัยอะไรอีกในพระธรรมของพระพุทธเจ้า เพราะธรรมเป็นธรรมแท้ที่ปราศจากความสงสัย! พวกเราจะสงสัยอรรถสงสัยธรรม สงสัยมรรคผลนิพพาน ให้ล่าช้าฆ่าตัวเองไปทำไมกัน! นั่นมันเป็นเรื่องของกิเลสยุแห่หลอกลวงต่างหาก เพื่อไม่ให้เราปฏิบัติตามนี้ เช่น “อย่าทำตัวอย่างนั้น อย่าทำภาวนาอย่างนี้ มรรค ผล นิพพานหมดแล้ว สิ้นแล้ว ทำไปเท่าไรก็ไม่เกิดผล เสียเวลาและกำลังวังชาไปเปล่า ๆ “นั่น ! ฟังซิเสน่ห์เล่ห์กลของกิเลสนะแหลมคมขนาดไหน ตามทันไหม?

เราต้องคิดย้อนกลับว่า “เวลาผลิตกิเลส สร้างกิเลส” มันทำไมเกิดผล สร้างความโลภก็เกิดความโลภขึ้นมา สร้างความโกรธก็เกิดความโกรธขึ้นมา สร้างความหลงก็เกิดความหลงขึ้นมา ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันเจริญเติบโตขึ้นมาเรื่อย ๆ ด้วยการสร้างการผลิต ไม่เห็นเลือกกาลเลือกสมัยแล้ว จนเต็มหัวใจสัตว์โลกแทบหาที่เก็บไม่ได้อยู่แล้ว

บทเวลาจะสร้างอรรถสร้างธรรม สิ่งสมอรรถสิ่งสมธรรม ทำไมจะไม่เกิดผล ทำไมหากกาลหาเวลา ทั้งที่ธรรมก็มีอยู่ในคนเดียวกัน ?

พึงทราบว่ อะไรก็ตามไม่ว่าบุญหรือบาป ก็เลสอาสวะ มรรค ผล นิพพานเป็น ธรรมชาติที่มีอยู่ตั้งเดิมแล้วตามหลัก “สวากขาตธรรม” สร้างอะไรต้องได้สิ่งนั้น ถ้าไม่สร้างไม่ทำก็ไม่ได้ ไม่มี เพราะขึ้นอยู่กับเราผู้สร้างผู้ทำ อย่าเปิดทางให้กิเลสจอมมายา มาหลอกลวงได้ สิ่งเหล่านี้ไม่ขึ้นอยู่กับ วัน เดือน ปี แต่ขึ้นอยู่กับการสร้างการทำอย่าง เดียว

เราผู้รับผิดชอบเราเองต้องระวังรักษาตัวเอง อย่าปล่อยให้กิเลสและสถานที่เวลา มารับรอง ความรับผิดชอบเรามีเต็มตัว และรับผิดชอบกันอยู่ตลอดเวลา ไม่ใช่ถึงปี นั้น ๆ จึงจะรับผิดชอบตัว ใคร ๆ ก็ต้องรับผิดชอบตัวมาตั้งแต่วันรู้เพียงสภาวะจน ตลอดวันตาย ไม่เคยลดละปล่อยวาง ฉะนั้นการจะทำดีหรือทำชั่ว ต้องใช้ความพิจารณา ให้รอบคอบทุกกรณี ไม่หลวมตัวทำไปอย่างง่าย ๆ ในฐานะที่เราเป็นผู้รับผิดชอบเรา เช่น เวลาหิวก็รับประทาน หิวน้ำก็ดื่ม หิวข้าวก็รับประทานข้าว หิวนอนก็นอน เจ็บไข้ได้ ป่วยก็ต้องหาหยุดหายมารักษา เราต้องรับผิดชอบเราอยู่ตลอดเวลาอย่างนี้เอง

การประพฤติปฏิบัติธรรม เราจะหาเวลาให้กิเลสกดถ่วงลงใจทำไม ตลอด มรรคผลนิพพาน เป็นหน้าที่ของเราจะถือเป็นความหนักแน่น พยายามบำเพ็ญให้เกิด ให้มีขึ้นกับตัว และรู้เห็นประจักษ์ใจ เป็นที่อบอุ่น สมกับความรับผิดชอบตน เพราะจิต หวังความสุขอยู่ตลอดเวลาไม่เคยจิตจางเลย

ความหวังนี้มีประจำอยู่ภายในใจ ไม่มีใครจะไม่หวังนอกจากคนตายเท่านั้น คน มี คนจน คนโง่ คนฉลาด ใครอยู่ในฐานะใด ย่อมหวังความสุขความเจริญให้สมใจ หมายด้วยกันทั้งสิ้น ฉะนั้นความสุขความเจริญ จึงไม่เป็นแต่เพียงความหวังแบบลม ๆ แล้ง ๆ ว่า “นั่นเป็นไปได้” แต่เป็นสิ่งที่ไม่เคยล้าสมัยสำหรับโลกทั่วไป เป็นแต่เป็นไปได้บ้างไม่ได้บ้าง เพราะความเหมาะสมแห่งธรรมทั้งมวลมีแห่งเดียวคือใจ แต่เพียง ความหวังแบบลม ๆ แล้ง ๆ ว่า “นั่นเป็นไปได้” แต่เป็นสิ่งที่ไม่เคยล้าสมัยสำหรับโลก ทั่วไป เป็นแต่เป็นไปได้บ้างไม่ได้บ้าง ตามกำลังสติปัญญาหรือบุญวาสนาสร้างมาต่าง ๆ กัน ดีบ้างชั่วบ้าง บางคนเกียจคร้านแทบร่างกายผุพัง ยังอยากเป็นเศรษฐีกับเขา บาง คนสร้างแต่บาปหอบแต่ความชั่วจนท่วมหัว ยังหวังความสุขความเจริญ และอยากไป สวรรค์นิพพานกับเขา ทั้งที่ตนเองทำลายความหวังด้วยการทำบาปหอบนรกอยู่ตลอดเวลา

การสร้างความดีงามประเภทต่าง ๆ สำหรับตนอยู่เสมอไม่ประมาทนั้น ชื่อว่า “สร้างความหวังให้แก่ตนโดยลำดับ ๆ” ความหวังเมื่อบรรจุเข้าในใจของผู้สร้างผู้บำเพ็ญ

ย่อมมีหวังและเป็นผู้สมหวังไปเรื่อย ๆ จนบรรลุความสมหวังอย่างพึงใจ ดังพระพุทธเจ้าและพระสาวกทั้งหลาย ท่านเป็นผู้หวังอย่างพึงพอใจ สมกับท่านรับผิดชอบตนจนถึงที่สุดจุดหมายปลายทาง

เราต้องพยายามสร้างความคิดให้พอ สร้างขึ้นที่ใจนี้แหละ ใจนี้แลคือภาชนะอันเหมาะสมกับธรรมทั้งหลาย ธรรมทั้งหลายบรรจุที่ใจแห่งเดียว เพราะความเหมาะสมแห่งธรรมทั้งมวลมีแห่งเดียว คือใจ

แต่ก่อนกิเลสเคยบรรจุที่ใจมากมาย ใจจึงกลายเป็นของสกปรก เป็นภาชนะที่สกปรกด้วยสิ่งสกปรกทั้งหลายคือกิเลส จึงพยายามชะล้างสิ่งที่สกปรกภายในภาชนะคือจิต ให้สะอาดโดยลำดับ ๆ นำเอาธรรมะ ปฏิบัติธรรมะ ฝึกฝนใจด้วยธรรมให้เกิดให้มีขึ้นภายในใจ จนกลายเป็นภาชนะแห่งธรรมขึ้นมาแทนที่ ใจจะมีแต่ความเกษมสำราญทั้งปัจจุบันและอนาคตตลอดกาลไหน ๆ ผู้มีธรรมคือความดีงามภายในใจ ไปไหนก็ไม่จนตรอกจนมุม เพราะความสุขความสบายมีอยู่กับใจนั้นแล ไม่ว่าจะไปเกิดในสถานที่ใด ๆ ไม่สำคัญ สำคัญที่ให้มีธรรมคือความดีอยู่ภายในใจ เมื่อใจมีธรรมแล้ว ใจนี้แลจะเป็นผู้มีความสุข ไปอยู่สถานที่ใดก็ไม่ปราศจากสุข เพราะสุขอยู่ที่ธรรม ธรรมอยู่ที่ใจ ใจเป็นผู้รู้ผู้เห็น เป็นผู้เสวยผลธรรมนั้น ๆ ไม่มีอะไรเป็นผู้เสวย นอกจากใจเพียงดวงเดียว ที่เป็นสารธรรมหรือสารจิต จะเป็นเจ้าของธรรมสมบัติแต่ผู้เดียว

ขอย้ำตอนสุดท้ายให้เป็นที่มั่นใจว่า ศาสนธรรมเท่านั้นเป็นอาวุธยอดเยี่ยม ทนการปราบปรามกิเลสที่เป็นเชื้อแห่ง “วิภูจักร” ความเกิดตายให้ขาดสะบั้นลงไป กลายเป็น “วิภูจักร” “วิภูจิต” ขึ้นมาประจักษ์ใจ ดังธรรมท่านว่า “สนฺทิกฺขุโณ” รู้เองเห็นเอง ไม่จำเป็นต้องไปถามใครให้เสียเวลา เอาละสมควรหยุด